



FERENC PÁPA ÜZENETE 2023 NAGYBÖJTJÉRE

Nagyböjti önmegtagadás, szinodális út

Kedves Testvéreim!

Máté, Márk és Lukács evangélisták egybehangzóan számolnak be Jézus színeváltozásának eseményéről. Ebben a jelenetben az Úr tanítványai értetlenkedésére válaszol. Nem sokkal korábban ugyanis a Mester és Simon Péter között valódi vitára került sor: Péter Krisztusnak, Isten Fiának vallotta meg Jézust, de aztán a szenvedésről és a keresztről szóló bejelentését már elutasította. Jézus kemény szavakkal dorgálta meg: „Távozz tőlem, sátán! Botránkoztatsz, mert nem arra van gondod, amit az Isten akar, hanem arra, amit az emberek akarnak” (Mt 16,23). Ezek után viszont azt olvassuk, hogy „hat nap múlva Jézus maga mellé vette Pétert, Jakabot és testvérét, Jánost, s fölment külön velük egy magas hegyre” (Mt 17,1).

A színeváltozásról szóló evangéliumot minden évben nagyböjt második vasárnapján olvassuk. Ebben a liturgikus időszakban ugyanis az Úr maga mellé vesz és félrevon bennünket. Bár hétköznapi kötelességeink azt kívánják, hogy maradjunk megszokott helyünkön, és éljük a néha unalmas, sokszor rutinszerű mindennapi életünket, a nagyböjt idején arra kapunk meghívást, hogy Jézussal együtt „felmenjünk egy magas hegyre”, hogy Isten szent népével együtt az *önmegtagadás* különleges élményét éljük át.

A nagyböjti önmegtagadás – mindig kegyelemtől ihletett – erőfeszítés annak érdekében, hogy legyőzzük hitetlenkedéseinket és ellenállásunkat azzal szemben, hogy kövessük Jézust a kereszttúton. Pontosán erre volt szüksége Péternek és a többi tanítványnak is. Ahhoz, hogy mélyebben megismerjük a Mestert, hogy teljességében megértsük és elfogadjuk az isteni megváltás misztériumát, mely szeretetből vállalt tökéletes önfeláldozásban valósul meg, ahhoz engednünk kell, hogy ő félrevonjon és felfelé vezessen minket, elszakadva a középszerűségtől és a hiúságtól. Rá kell lépünk az útra, egy felfelé vezető útra, ez pedig erőfeszítést, áldozatot és összpontosítást igényel, éppúgy, mint egy hegyi túra. Ezek a követelmények a szinodális úton is fontosak, amelyen mint Egyház elindultunk. Hasznos lesz tehát, ha elgondolkodunk a nagyböjti önmegtagadás és a szinodális tapasztalat összefüggésén.

A Tábor hegyén tartott „lelkigyakorlatra” Jézus három tanítványt választ ki, hogy egy egyedülálló esemény tanúi legyenek. Azt akarja, hogy a kegyelemnek ez a tapasztalata ne magányos, hanem közös élmény legyen, ahogyan egész hitéletünk is az. Együtt megyünk Jézus után. És mint időben zárandokló Egyház együtt éljük át az egyházi évet és benne a nagyböjtöt, együtt vándorolva mindazokkal, akiket az Úr mellénk társul adott. Annak analógiájára, ahogyan Jézus és a tanítványok felmentek a Tábor hegyére, mondhatjuk, hogy nagyböjti utunk „szinodális”, mert együtt és azonos úton járunk, az egy Mester tanítványaiként. Természetesen tudjuk, hogy ő maga az *Út*, ezért az Egyház mind a liturgia útján, mind a szinódus útján nem tesz mást, mint egyre mélyebben és teljesebben belép Krisztusnak, a Megváltónak a misztériumába.

És ezzel fel is érünk a csúcsra. Az evangélium beszámol arról, hogy Jézus „elváltozott előttük: arca ragyogott, mint a nap, ruhája pedig olyan fehér lett, hogy vakított, mint a fény” (Mt 17,2). Ez tehát a „csúcs”, az út célja. A három tanítványnak a felfelé vezető út végén, amikor Jézussal együtt ott állnak a magas hegyen, az a kegyelem jut osztályrészül, hogy megpillanthatják őt dicsőségében, természetfeletti fényben, mely nem kívülről jön, hanem belőle sugárzik. Ennek a látványnak az isteni szépsége összehasonlíthatatlanul nagyobb volt bármilyen erőfeszítésnél, amelyet a tanítványok a Tábor-hegy megmászása során megtehettek. Minden megerőltető hegyi túrán felfelé menet szigorúan az útra kell szegeznünk tekintetünket, de a csúcson feltáruló panoráma ámulatba ejt és kárpótol a maga pompájával. A szinódusi folyamat is gyakran fáradságosnak tűnik, és néha elveszíthetjük bátorságunkat. De ami a végén vár ránk, az kétségtelenül valami csodálatos és meglepő, ami segít jobban megértenünk Isten akaratát és küldetésünket országának szolgálatában.

A tanítványok Tábor-hegyi élménye tovább gazdagodik, amikor a színében elváltozott Jézus mellett Mózes és Illés is megjelenik, akik a törvényt, illetve a prófétákat személyesítik meg (vö. Mt 17,3). Krisztus újdonsága a régi szövetségnek és az ígéreteknek a beteljesedése, elválaszthatatlan Isten és népe közös történetétől, és feltárja annak legmélyebb értelmét. Analóg értelemben a szinodalitás is az Egyház hagyományában gyökerezik, ugyanakkor nyitott az új felé. A hagyomány új utak keresésére indító inspiráló forrás, segít elkerülni két ellentétes kísértést: a mozdulatlanság és a meggondolatlan kísérletezés kísértését.

A nagyböjt aszketikus útjához hasonlóan a szinodális útnak is az átváltozás a célja, mind személyes, mind egyházi szinten. Egy olyan átalakulás, amely mindkét formában Jézus színváltozásában találja meg mintáját, és amelyet az ő húsvéti misztériumának kegyelme hoz létre. Ahhoz, hogy ez az átváltozás ebben az évben megvalósuljon bennünk, két „ösvényt” szeretnék javasolni, hogy Jézussal együtt felmenjünk a hegyre és vele együtt elérjük a célt.

Az első ösvény azzal a meghívással van összefüggésben, amelyet az Atyaisten a Tábor hegyén a tanítványokhoz intéz, amikor ők a színében elváltozott Jézusra tekintenek. A felhőből szóló hang ezt mondja: „Őt hallgassátok” (Mt 17,5). Az első teendő tehát teljesen világos: Jézusra hallgassátok. A nagyböjt annyiban lesz a kegyelem időszaka, amennyiben hallgatunk arra, aki szól hozzánk. És miként szól hozzánk? Mindenekelőtt Isten szava által, amelyet az Egyház a liturgiában nekünk ajándékozik: ne engedjük, hogy süket fülekre találjon; ha nem is tudunk mindig részt venni a szentmisén, olvassuk el nap mint nap a bibliai olvasmányokat, akár az internet segítségével. A Szentírás túl az Úr testvéreinken keresztül is szól hozzánk,

különösen is a segítségre szorulóknak arca és története által. De szeretnék egy további szempontot is ezek mellé tenni, mely a szinodális folyamatban nagyon fontos: a Krisztusra hallgatás az Egyházban élő testvéreink meghallgatásán át is történik, azon a kölcsönös meghallgatáson keresztül, amely a szinódus egyes szakaszaiban mint fő cél fogalmazódik meg, de amely mindig elengedhetetlen eleme marad a szinodális Egyház módszerének és stílusának.

Amikor meghallották az Atya hangját, „a tanítványok arcra borultak, s igen megrémültek. Jézus odalépett hozzájuk, és megérintette őket: »Keljete fel, ne féljete!« Amikor tekintetüket fölemelték, nem láttak senkit, csak egyedül Jézust” (Mt 17,6–8). Itt tárul elénk a második teendőnk: ne keressünk menedéket egy rendkívüli eseményekből és lenyűgöző élményekből álló vallásosságban, félve attól, hogy szembenézzünk a valósággal, annak mindennapi gondjaival, nehézségeivel és ellentmondásaival. A fény, amelyet Jézus a tanítványoknak mutat, a húsvéti dicsőség elővételezése, az a fény, amely felé tartani kell, „csak őt követve”. A nagyböjt a húsvét felé vezet: a „lelkigyakorlatok” nem öncélúak, hanem felkészítenek a szenvedést és a keresztet hittel, reménnyel és szeretettel megélni, hogy eljussunk a feláldozáshoz. A szinodusi út sem keltheti bennünk azt a hamis reményt, hogy megérkeztünk, amikor Isten erős közösségi élmények kegyelmével ajándékoz meg bennünket. Az Úr ott is azt mondja nekünk: „Keljete fel, ne féljete!” Ereszkedjünk le a sík terepre, és a megtapasztalt kegyelem segítsen bennünket abban, hogy közösségeink mindennapi életében a szinodális működésmódon munkálkodjunk!

Kedves testvéreim, a Szentlélek vezessen bennünket ebben a nagyböjtben, amint Jézussal együtt felemelkedünk, hogy isteni ragyogását megtapasztaljuk, és – így megerősödve a hitben – folytassuk utunkat vele együtt, aki népének dicsősége és a nemzetek világossága.

Kelt Rómában, a Lateráni Szent Jánosnál, 2023. január 25-én, Szent Pál apostol megtérésének ünnepén.

Ferenc